

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

**Ukrajínští uprchlíci v ČR a jejich sociálně-spoločenský a pracovní
status**

**Ukrainian refugees in the Czech republic and their socio-social and
work status**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Monika Nová, Ph.D.

Autor:

Bc. Laura Dagmar Vávrová

Praha 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní PhDr. Monice Nové, PhD. za trpělivost při vedení mé bakalářské práce, cenné rady a připomínky.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Ukrajínští uprchlíci v ČR a jejich sociálně-společenský a pracovní status“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 18.12.2023

.....

Bc. Laura Dagmar Vávrová

Anotace

Bakalářská práce analyzuje postavení ukrajinských uprchlíků, kteří migrovali do ČR v souvislosti s tzv. „speciální vojenskou operací na Ukrajině“. Bakalářská práce sestává ze dvou částí. V teoretické části je zmapována situace uprchlíků, kteří nedobrovolně opustili svou zemi a také politický vývoj rusko-ukrajinských vztahů. V empirické části jsou pak popsány výsledky vlastního výzkumu, ten stával z řízených rozhovorů s ukrajinskými migranty, kteří přišli do ČR.

Bakalářská práce vypovídá o tom, jakým způsobem česká společnost přijímala a přijímá ukrajinské uprchlíky a jak také oni sami vnímají své postavení a jaké jsou jejich plány. Akcentována je i platná právní úprava jejich postavení uprchlíka a zaměstnance případně podnikatele na území České republiky.

Vzhledem k tomu, že jev migrace je závislý na vývoji vojenskopolitické situace na východu Ukrajiny je velice obtížné predikovat, jakým směrem se bude další vývoj ubírat. Z tohoto důvodu je velmi obtížné predikovat, jak se budou vyvíjet další osudy migrantů. Proto je nemožné navrhnout dlouhodobá řešení.

Klíčová slova: humanitární pomoc, migrace, Ukrajina, uprchlík, zaměstnávání cizinců

Anotation

This Bachelor's work's goal is to analyze the status of Ukrainian refugees who fled to the Czech Republic due to the Russian "Special Military Operation" on the territory of Ukraine. The paper consists of two parts. The first theoretical part maps the situation of Ukrainian refugees who left their country involuntarily as well as the development of political relations between Russia and Ukraine. The second, empirical part describes the results of interviews with Ukrainian migrants who came to the Czech Republic.

The paper gives an account of the ways the Czech society has accepted the Ukrainian refugees, and how the refugees themselves understand their status and what their plans are. The stress is on the current legislation concerning the status of Ukrainian war refugees, employees, and entrepreneurs on the territory of the Czech Republic.

Due to the fact that the phenomenon of this migration depends on the military and political situation in the eastern part of Ukraine, it is difficult to predict the direction of further development. At the same time it is difficult to predict the future of the Ukrainian refugees. Therefore, it is not possible to suggest any long-term solutions.

Key words: employment of foreigners, humanitarian aid, migration, refugee, Ukraine

Obsah

Úvod.....	9
1. Imigranti v českých zemích.....	11
2. Ukrajina v letech 1795-1991	13
3. Ukrajina v letech 1991–2022.....	14
4. Ukrajinci v ČR po roce 1992.....	16
5. Mezinárodněprávní postavení Ukrajiny od roku 2022	18
6. Ukrajinstí uprchlíci po 24. únoru 2022.....	19
7. Příchod ukrajinských uprchlíků v důsledku rusko-ukrajinského konfliktu.....	21
7.1. Vztah Čechů k ukrajinským uprchlíkům.....	21
7.2. Právní postavení ukrajinských uprchlíků v ČR.....	21
8. Ukrajinstí uprchlíci ve vybraných sousedních zemích	23
8.1. Slovensko	23
8.2. Polsko	24
9. Ukrajinstí uprchlíci v ČR po 24. únoru 2022	25
Ukrajinstí respondenti	25
Čeští respondenti	25
9.1. Názory ukrajinských uprchlíků na jejich postavení v české společnosti	25
9.2. Ukrajinstí uprchlíci z pohledu Čechů.....	27
9.2.1. Protiukrajinské postoje v české společnosti.....	29
10. Pracovní status uprchlíka z Ukrajiny	31
10.1. Pracovněprávní vztah ukrajinských uprchlíků	31
10.2. Pracovní uplatnění Ukrajinců na trhu práce v ČR.....	32
10.3. Povinnosti zaměstnavatele zaměstnávajícího ukrajinské uprchlíky.....	33
11. Vzdělávání Ukrajinců v ČR.....	35
11.1. Ukrajinstí žáci v českých školách.....	35
11.2. Uznání rovnocennosti ukrajinského vzdělání.....	37
12. Reakce českých státních orgánů na ruskou invazi na Ukrajinu	38
12.1. Vojenská pomoc	38
12.2. Humanitární pomoc	38
12.3. Koordinátorka pro uprchlíky z Ukrajiny	39
13. Organizace pomáhající uprchlíkům	41
14. Ukrajinské velvyslanectví v ČR a jeho vztah k uprchlíkům.....	44
15. Vybrané aktivity církví a náboženských společností pro ukrajinské uprchlíky	46
Závěr	48

Zdroje.....	50
Literatura	50
Internetové zdroje.....	51
Právní předpisy.....	53

Seznam zkratek

BOZP – bezpečnost a ochrana zdraví při práci

ČCE – Českobratrská církev evangelická

ČR – Česká republika

ČSSR – Československá socialistická republika

ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení

ČSÚ – Český statistický úřad

EHS – Evropské hospodářské společenství

EU – Evropská unie

MPSV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

MŠ – mateřská škola

MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

NATO – Severoatlantická aliance

OAMP – Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra

OSN – Organizace spojených národů

PESEL – identifikační rodné číslo používané v Polsku

SR – Slovensko

SSSR – svaz sovětských socialistických republik

UNHCR – Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

ÚP – Úřad práce

USA – Spojené státy Americké

USSR - Ukrajinská sovětská socialistická republika

VŠ – vysoká škola

ZŠ – základní škola

Úvod

Situaci, která nastala v únoru 2022 zná skoro každý, kdo sleduje denní zpravodajství v masmédiích či na internetu. Skutečnost, že obyvatelé České republiky budou konfrontováni s problémem, který vznikl více než 1 200 km na východ od hranic ČR byla patrná již na konci února 2022. Jako studentka oboru sociální a charitativní práce se zajímám o to, jakým způsobem pomáhat lidem, kteří se v důsledku ozbrojeného konfliktu dostali do nelehké životní situace. Zároveň mě však zaujaly i příčiny, které vedly k tomuto nežádoucímu stavu. Exodu nejméně devíti milionů lidí z Ukrajiny, přičemž Českou republikou jich prošlo nejméně 700 tisíc, si nebylo možné nepovšimnout. Postupně v ČR požádalo o dočasnou ochranu nejméně 560 tisíc lidí. Masmédia informovala velice podrobně o jejich situaci. Často prezentovala příběhy různých uprchlíků či celých jejich rodin.

Cílem této bakalářské práce byl popis uprchlické krize související s migrací občanů Ukrajiny po tzv. „speciální vojenské operaci,“ vojsk Ruské federace na území Ukrajiny se zvláštní zřetelem na jejich sociálně politické postavení a pracovní uplatnění v ČR.

Kladla jsem si otázku, proč k takové situaci vůbec došlo. Jaké jsou skutečné důvody vzniku konfliktu na východní Ukrajině. Odpověď na některé z těchto otázek pouze naznačuji, nebo se jimi zabývám okrajově, jelikož se jedná spíše o téma politologické nebo historické. Ve své bakalářské práci jsem se snažila zaznamenat svědectví o tom, jak se ukrajinským uprchlíkům České republiky žije, jaké mají možnosti uplatnění a také jakým způsobem se český stát staví k jejich přítomnosti na svém území. Hovořila jsem i s různými českými občany o tom, jaký mají vztah k ukrajinským uprchlíkům. S tím ovšem souvisely i otázky, jaký mají vztah k Ukrajině a Rusku jako k postsovětským republikám.

Alespoň trochu jsem se snažila reflektovat i právní úpravu, která umožňuje ukrajinským uprchlíkům přijímat různé výhody, které jim český stát poskytuje. V bakalářské práci rovněž naznačuji odpověď na otázku, zda jsou tyto benefity poskytovány účelně a zda skutečně pomáhají ukrajinským migrantům. Nepodařilo se mi získat některá relevantní data, neboť státní orgány je nechtějí sdělovat. Jednalo se zejména o to, jaká je celková výše finančních prostředků, z veřejných rozpočtů, pomoci ukrajinským běžencům. Nebylo ani možné přesně zjistit také celkovou výši darů, které Česká republika v souvislosti válečným konfliktem na Ukrajině věnovala státu Ukrajina. Z veřejně dostupných zdrojů je možno zjistit pouze neúplné údaje. Ve své bakalářské práci se snažím prezentovat jak situaci ukrajinských uprchlíků na území České republiky od počátku vypuknutí rusko-ukrajinského

ozbrojeného konfliktu do současnosti, tak také oficiální postoj českého státu k těmto uprchlíkům. K úplnosti jsem se rovněž zabývala i postoji české veřejnosti k ukrajinským uprchlíkům. Protože situace se neustále vyvíjí, zachycuje bakalářská práce poznatky, které jsem získala těsně před jejím odevzdáním. Cílem bakalářské práce nebylo predikovat budoucí vývoj, který je do značné míry závislý na zahraničněpolitických a vojenskopolitických aspektech průběhu konfliktu.

1. Imigranti v českých zemích

Migrace byla součástí lidských dějin od starověku. Některé kultury byly k imigrantům vstřícné jiné naopak.¹ I naši předkové se setkávali s cizinci, kteří přicházeli do českých zemí zpravidla za prací. Jen menšina z nich tu však zůstávala. Některí cizinci zde zůstali a asimilovali. Ani v dobách válečných konfliktů, které se v historii odehrály přímo na našem území nebyl počet osob, které by zde zůstaly příliš veliký. V dobách, kdy bylo České království součástí velkých územních celků ovládaných Habsburskou monarchií (někdy mylně nazývaných Rakouské císařství) bylo spíše obvyklé, že Češi migrovali do Vídně.

Příliv migrantů, kteří na území České republiky přišli v důsledku válečného konfliktu, jsem ve větším počtu zaznamenali až ve 20. století. Nikdy se ovšem nejednalo o tak vysoký počet migrujících osob, které by alespoň dočasně chtěly pobývat na našem území.

Určitým způsobem je pro obyvatele České republiky současná situace nová. Dne 24. února 2022 v časných ranních hodinách zahájily Ozbrojené síly Ruské federace tzv. „speciální vojenskou operaci“. Rusko a jeho představitelé záměrně použili tento termín, aby dali najevo, že se nejedná o běžnou válku, při které mají být použity speciální jednotky k dosažení rychlého cíle. Představitelé Ruska tak dávali najevo, že smyslem operace není boj proti Ukrajině a ukrajinskému národu, ale operace je veřejnosti prezentována jako boj proti zločinnému fašistickému režimu, který ovládá Ukrajinu.²

Ve skutečnosti se však ukázalo, že se jedná o válku vedenou konvenčními zbraněmi, při které je jejím průběhem velmi postiženo civilní obyvatelstvo. Jde zejména o obyvatelstvo na území Luhanské oblasti a Doněcké oblasti. Na tomto území byly vyhlášeny již v dubnu 2014 dvě separatistické republiky – Luhanská lidová republika a Doněcká lidová republika, které vytvořily konfederaci Novorusko. Ukrajina ovšem považuje vznik těchto republik a jejich společné konfederace za neústavní, protiprávní a neplatný.

Politická situace na východě Ukrajiny v obou uvedených oblastech se vyostřila po demonstracích a násilných akcích na počátku roku 2014 vedoucích ke svržení ukrajinského prezidenta Viktora Janukovyče, který pocházel z Doněcké oblasti a v letech 1996-2002 byl

---

¹ DUMMETT, Michael. *O přistěhovalectví a uprchlících: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Dnešní svět. První vydání. Praha: Filosofia, 2016. s. 24-25 ISBN 978-80-7007-462-6

² *Projev prezidenta Putina 24. února 2022.* [online]. [cit. 2023-10-19] Dostupné z: <https://kob-forum.eu/2022/02/24/projev-prezidenta-putina-24-unora-2022/>

jejím gubernátorem. Jeho svržení a následná emigrace do Ruska urychlily nežádoucí politický vývoj na východě Ukrajiny.

2. Ukrajina v letech 1795-1991

Ukrajina je státní útvar na východě Evropy, svou rozlohou je 2. největším státem Evropy. Území dnešní Ukrajiny netvořilo nikdy v historii jeden státní útvar. V historii bylo toto území součástí Ruska, případně Polska.³ Po jeho dočasném zániku v roce 1795 pak také Rakouska a Pruska. Ukrajinský národ se konstitoval až v 19. století. Až do poloviny 19. století se ukrajinský jazyk (ukrajinština) považoval pouze za nářečí ruského jazyka. Po 1. světové válce pak území dnešní západní Ukrajiny náleželo zejména k Polsku, Československu a Rumunsku. Území dnešní Ukrajiny je v podstatě totožné s územím Ukrajinské sovětské socialistické republiky po roce 1945, kdy v souvislosti s výsledky 2. světové války bylo území SSSR posunuto na západ.

Po roce 1917, kdy proběhla v Rusku bolševická revoluce se sice objevily snahy o vznik samostatné Ukrajiny, ale ty nebyly úspěšné. Velmi kontroverzní pokus o vznik samostatného státu je pak spojen zejména se jménem válečného zločince Stepana Bandery (1909-1959).

Ukrajina byla jednou ze svazových republik tehdejšího SSSR, avšak v roce 1945 sovětská diplomacie prosadila Ukrajinu a Bělorusko za zakládající členy OSN. Tato skutečnost později po rozpadu SSSR oběma těmto státům usnadnila působení v rámci struktur OSN. Nemuseli totiž absolvovat proceduru, kterou jsou přijímány nové členské státy.⁴

Po 2. světové válce v rámci expanzivní politiky tehdejšího SSSR se Ukrajina zvětšila o část Polska, Rumunska a Československa. Hranice USSR konstituované v roce 1945 jsou, až na drobné změny, mezinárodně uznanými hranicemi dnešního státu Ukrajina.⁵

Ukrajina jako samostatný stát vznikla v roce 1991 a většinou zemí byla uznána v roce 1992.

---

³ RYCHLÍK, Jan, ZILYNSKYJ, Bohdan, MAGOCSI, Paul R. *Dějiny Ukrajiny*. Druhé vydání. Praha: NLN, 2022. Dějiny států. s. 5, ISBN 978-80-7422-849-0

⁴ RYCHLÍK, Jan, ZILYNSKYJ, Bohdan, MAGOCSI, Paul R. *Dějiny Ukrajiny*. Druhé vydání. Praha: NLN, 2022. Dějiny států. s. 357, ISBN 978-80-7422-849-0

⁵ MOKRYK, Radomyr, PADEVĚT, Jiří. *Hovory o Ukrajině*. První vydání. Praha: Academia, 2023. ISBN 978-80-200-3436-6

3. Ukrajina v letech 1991–2022

Na Ukrajině se po roce 1991 nepodařilo vytvořit silnou národní identitu. Skuteční etničtí Ukrajinci z Haliče či Volyně jejichž předkové měli velmi negativní zkušenost s nadvládou Rusů za sovětské éry, mají antiruské názory a v jejich představách by se Ukrajina měla stát silným národním státem. Naopak na východ od Kyjeva se až do zavedení nové právní úpravy hovořilo rusky nebo tzv. suržikem, což je směs ukrajinštiny a ruštiny. Od roku 2017 však ukrajinština získala dominantní postavení úředního jazyka, což vyvolávalo odpor značné části obyvatelstva na východě země.

Kromě národnostních problémů byla Ukrajina od počátku své samostatné existence zatížena velkými ekonomickými problémy. Ukrajina již od počátku 21. století balancovala na hraně ekonomického bankrotu a byla odkázána na hospodářskou pomoc ze zahraničí. Hospodářsky neutěšenou situaci prohlubovaly i národnostní konflikty. Lze říci, že nebyla úspěšná snaha o vytvoření ukrajinského politického národa, neboť část obyvatel východu Ukrajiny by uvítala přičlenění území, na kterém žijí, k Ruské federaci. Další část by uvítala federalizaci Ukrajiny. Myšlenka Ukrajiny jako unitárního státu nemá od samého počátku na východě země podporu obyvatelstva.

Ozbrojený konflikt na Ukrajině vznikl již po svržení prezidenta Janukovyče. Bylo to v době, kdy vyjednával podpis asociační dohody s EU. Tuto dohodu se ale nakonec rozhodl nepodepsat. Učinil tak zřejmě proto, že mu při souběžně vedených jednáních s ruskými představiteli bylo sděleno, že Ukrajina přijde o veškeré výhody, které jí Rusko poskytovalo při dodávce zboží a zejména ropy a zemního plynu. Toto jeho ekonomicky pravděpodobně správné rozhodnutí však vedlo k masovým demonstracím, neboť část obyvatelstva zejména ve velkých městech se domnívala, že asociační dohoda s EU by byla pro Ukrajinu výhodná. Poté došlo k obecně známým událostem na kyjevském náměstí Nezávislosti.⁶ Ve značně nepřehledné situaci, kdy sice bylo dohodnuto politické řešení i s účastí prezidenta Janukovyče, byl tento politik posléze varován ukrajinskými tajnými službami, že nebudou schopné zajistit jeho osobní bezpečnost. Janukovyč jehož odvolání z funkce žádali demonstranti prohlásil, že tyto události jsou pokusem o státní převrat. Za pomoci ukrajinských a pravděpodobně i ruských tajných služeb se mu podařilo dostat do Ruska, kde od té doby žije v Rostovu na Donu.

---

⁶ Ukrajinský název Majdan Nezávislosti dal vzniknout zkrácenému názvu těchto událostí užívaných na celém světě jako Majdan - Euromajdan

Po jeho vynucené emigraci se začali aktivizovat separatisté v Doněcku a Luhansku. Většina obyvatelstva v této části Ukrajiny se neztotožnila s tzv. Euromajdanem. V uvedených oblastech se povstalcům dostávala podpora.

Původní požadavky odpůrců popřevratového politického vývoje byly takové, že chtěli získat autonomii pro území, které se běžně nazývá Donbas a i pro další oblasti na východě Ukrajiny. Skutečná autonomie však této oblasti nebyla nikdy poskytnuta, což vedlo k eskalaci politického napětí a k růstu separatistických požadavků. Po roce 2014 se zvýšil počet lidí, kteří z Ukrajiny emigrovali, což nebylo způsobeno nejen ekonomickou situací, ale také obavami některých z těchto emigrantů z dalšího politického vývoje. Tato skutečnost se projevila i v ČR zvýšeným počtem ukrajinských imigrantů po roce 2014.

4. Ukrajinci v ČR po roce 1992

Již od počátku 90. let minulého století začali mnozí obyvatelé Ukrajiny hledat možnost obživy mimo území Ukrajiny. Bylo to dáno špatnou ekonomickou a hospodářskou situací. Již v době existence SSSR byla Ukrajina známa jako oblast s větší mírou korupce než ostatní části SSSR. „Podle údajů Evropského účetního dvora z roku 2021 je země je Ukrajina silně zasažena korupcí.“⁷ Všechny tyto skutečnosti vedly k tomu, že část obyvatelstva hledala pracovní uplatnění a podmínky k dlouhodobému životu mimo území Ukrajiny. Tyto osoby začaly přicházet do ČR. Byly ochotny vykonávat nekvalifikované práce často za nižší mzdu než občané ČR.

Podle údaj ČSÚ pomalu rostl počet Ukrajinců dlouhodobě pobývajících a pracujících v České republice. O Ukrajincích, kteří přišli do ČR před 24. únorem 2022 nelze hovořit jako o uprchlících. Jedná se ekonomické imigranty. Někteří z nich ovšem po počátku bojů na východní Ukrajině využili dobrodiní vnitřní české legislativy a získaly status uprchlíka.

Imigrace příslušníků ukrajinského národa na území České republiky se ve větším rozsahu objevila po konci 1. světové války v souvislosti s vítězstvím bolševiků. Po Velké říjnové socialistické revoluci přišlo z území, na kterém vznikl SSSR asi 25 000 migrantů.⁸ Někteří z nich se hlásili k ukrajinské národnosti. Jejich potomci zde dodnes žijí.

K další imigraci z Ukrajiny došlo až po rozpadu SSSR. Občané nástupnických států získali možnost svobodně cestovat, případně se vystěhovat do jiného státu. V ČR jich legálně před rokem 2014 nebylo více než 105 000. Počet imigrantů z Ukrajiny začal mírně narůstat v souvislosti s první fází války na východě Ukrajiny, kdy došlo k vyhlášení nezávislosti Doněcké lidové republiky a Luhanské lidové republiky.⁹ Až do března 2022 se však nejednalo v právním slova smyslu o uprchlíky. Jednalo se o občany Ukrajiny, kteří do ČR přicházeli z důvodu získání práce a dosažení lepšího výdělku, než jakého dosahovali doma.

Česká společnost si tedy na migranty z Ukrajiny za téměř 30 let zvykala. Ukrajínští imigranti byli ochotni vykonávat zejména manuální práce, které nechtěli vykonávat občané

---

⁷ *Korupce na Ukrajině* [online]. [cit. 2023-12-17]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/ukraine-23-2021/cs/>

⁸ SLÁDEK, Karel. Ruská diaspora v České republice: sociální, politická a religiozní variabilita ruských migrantů. Praha: Pavel Mervart, 2010. s 27. ISBN 978-80-87378-49-6

⁹ FORRÓ, Tomáš. *Donbas: reportáž z ukrajinského konfliktu*. Druhé vydání. Dějiny států. V Praze: Paseka, 2020. s. 14-19, ISBN 978-80-7637-048-7

ČR. Zpravidla je byli ochotni vykonávat i za nižší mzdu, než za jakou by byli ochotni pracovat tuzemští občané.

5. Mezinárodněprávní postavení Ukrajiny od roku 2022

Na základě žádosti o získání statusu kandidátské země EU byl Ukrajině udělen vedoucími představiteli na zasedání Evropské rady dne 23.6.2022 status kandidátské země. Ve stejném termínu byl udělen status kandidátské země také Moldavsku. V oficiálních materiálu EU bylo tehdy konstatováno, že celý proces může trvat i více než 10 let. 14.12.2023 pak s oběma zeměmi bylo rozhodnuto o zahájení tzv. přístupových rozhovorů. Stalo se tak přesto, že „*Ukrajina nesplnila tři ze sedmi podmínek.* „¹⁰ Obě země se navíc nacházejí v situaci, že bojují o svou územní celistvost, Ukrajina s Ruskem, Moldavsko s podněsterskými separatisty podporovanými Ruskem.

---

¹⁰ Výrok Viktora Orbána. [online]. [cit. 2023-12-14] Dostupné z: <https://echo24.cz/a/HAvnC/zpravy-svet-neplni-podminky-nema-smysl-o-tom-jednat-orban-summit-eu-ukrajina>

6. Ukrajínští uprchlíci po 24. únoru 2022

Po zahájení tzv. speciální vojenské operace se situace radikálně změnila. Během roku 2022 odešlo z Ukrajiny cca 5,7 milionu obyvatel, přičemž v ČR bylo uděleno v roce 2022 téměř 474 000 žádostí o dočasnou ochranu (případně vízum strpění). Situace se stále mění, ale nově přichozích uprchlíků velmi ubylo. Naopak někteří uprchlíci se vrátili na Ukrajinu, případně se pokusili odejít do třetích zemí.

Vláda ČR i většina obyvatelstva se k uprchlíkům z Ukrajiny chovaly velmi vstřícně.¹¹ Pokud jde o vládu, bylo to do určité míry způsobeno zejména koordinací přístupů členských zemí EU k ukrajinským uprchlíkům. Vstřícnost obyvatelstva byla dána do značné míry tím, že 2/3 obyvatelstva pamatují období mezi lety 1968–1989, kdy bylo Československo okupováno tehdejší Sovětskou armádou a původně i armádami dalších 4 zemí sdružených v organizaci Varšavské smlouvy. V ČR se obecně o situaci na Ukrajině poměrně málo vědělo a viníkem nastalého stavu byla výlučně Ruská federace. Toto paradigma pohledu na situaci na Ukrajině podporovala navíc masmédiá. Pro příchod ukrajinských uprchlíků tak byly vytvořeny příznivé podmínky. Jen málokdo upozorňoval na skutečnost, že takovýto vstřícný přístup k ukrajinským uprchlíkům bude zatěžovat veřejné rozpočty a může docházet i ke zneužívání situace jedinci, kteří žádnou pomoc nepotřebují, případně kriminálně závadovými osobami. Veřejné mínění bylo zcela na straně Ukrajiny a tedy i ukrajinských uprchlíků. Tento proukrajinský přístup většině české společnosti vydržel zhruba rok a poté se pomalu začal měnit. Bylo to způsobeno z menší části tím, že někteří ukrajínští uprchlíci hojně využívali veškerých benefitů, které jim priznala česká legislativa. Větším problémem se ale ukázala skutečnost, že během prvního roku kulminovala inflace a poklesly reálné příjmy českého obyvatelstva. Vláda zahájila důchodovou reformu, což v praxi znamenalo snižování reálné výše důchodů. Pacifisticky smýšlející části obyvatelstva také začala vadit vojenská podpora Ukrajiny, tedy zvyšování výdajů na zbrojení. Tohoto stavu se snaží využít i některé politické strany a hnutí ke zvýšení svých volebních preferencí.

Také při psaní této bakalářské práce se situace dynamicky mění. Ozbrojený konflikt na Ukrajině se nevyvíjí podle představ legální ukrajinské státní moci a jejich spojenců.¹²

---

¹¹ *Vláda schválila další pomoc Ukrajině.* [online]. [cit. 2023-10-17] Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/rakusan-jednani-vlady-pomoc-ukrajine_2203161502_elev

¹² *Ukrajina nemá důvod to oznámit, ale její protiútok skončil a neuspěl* [online]. [cit. 2023-11-13] Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-ukrutny-putin-ukrajina-to-nemuze-priznat-ale-protiutok-je-neuspesny-239565>

Spojenecké státy sice v rámci mezinárodně politických zvyklostí a korektnosti zatím mlčí, ale vyjádření bývalého generálního tajemníka NATO Anderse Fogh Rasmussena o možnosti přijetí Ukrajiny do NATO bez území anektovaných Ruskou federací naznačuje, že ukrajinští spojenci považují vojenský konflikt za tzv. „zamrznutý“ nebo dokonce považují anexi ukrajinských území za definitivní. Nechtějí však v současné době ještě přímo přiznat, že vojenský útok Ruska proti západnímu sousedu byl úspěšný.

Z hlediska ukrajinských uprchlíků z východní Ukrajiny tato situace může mít dalekosáhlé důsledky, které nyní není nikdo schopen přesně odhadnout. Tito uprchlíci budou mít tři reálné možnosti:

- a) svůj dočasný pobyt v České republice změnit za trvalý či dlouhodobý,
- b) vrátit se na území okupované Ruskou federací a přijmout ruské občanství,
- c) vrátit se na Ukrajinu ovšem do míst, která nebyla dříve jejich domovem.

Pro většinu z nich budou připadat v úvahu první dvě možnosti. V takové situaci je těžké racionálně plánovat budoucnost. Situace je obtížná nejen pro ukrajinské uprchlíky, ale i pro státy, na jejichž území se tito uprchlíci legálně nacházejí. Příslušné orgány českého státu všemu nechávají volný průběh. Kromě toho, že je z finančních důvodů omezována resp. snižována humanitární pomoc. Vše bude záviset již ani ne tak na vývoji válečných bojů, ale spíše politických jednání, která ovšem ještě nezačala.

7. Příchod ukrajinských uprchlíků v důsledku rusko-ukrajinského konfliktu

7.1. Vztah Čechů k ukrajinským uprchlíkům

Ukrajínští uprchlíci byli většinou české společnosti přijímáni s porozuměním.¹³ Názory, že by se jednalo o zatížení českého sociálního systému a veřejných financí vůbec, byly v menšině. Teprve ke konci roku 2022 se začaly ozývat hlasy, že podpora ukrajinských uprchlíků je neadekvátně vysoká, že se nijak nezkoumá zda, konkrétní osoba potřebuje finanční podporu atd. Objevovaly se případy jednání, které bylo na hraně zákona, např. obchodování s falešnými adresami místa pobytu, legalizace pobytu občanů Ukrajiny, kteří na území ČR žili a pracovali bez řádného povolení apod. Mezi občany ČR počali od konce roku 2022 pomalu narůstat názory, že sociální pomoc ukrajinským běžencům je poskytována v nadbytečné výši. Z veřejných rozpočtů je financováno živobytí ukrajinských občanů, kteří nepracují a čerpají výhody spojené se statusem uprchlíka. Navíc mnozí čeští občané příliš nerozlišují mezi pomocí ukrajinským uprchlíkům a pomocí státu Ukrajina, která spočívá především v dodávkách zbraní a dalšího vybavení k boji.

Situace ukrajinských uprchlíků se stala vnitrostátním tématem, kterého se chopily jednak občanské iniciativy a jednak někteří politici. Objevují se případy agresivního chování českých občanů vůči ukrajinským uprchlíkům.

Budoucnost ukrajinských uprchlíků v ČR je nejistá. V současné době není schopen nikdo odpovědně predikovat počet ukrajinských uprchlíků, kteří se budou chtít trvale usadit v ČR a těch, kteří se opravdu budou chtít po skončení válečných operací vrátit na Ukrajinu. Nevedou se ani žádné oficiální statistiky, i když v různých šetřeních je otázka na případný návrat na Ukrajinu obsažena.

7.2. Právní postavení ukrajinských uprchlíků v ČR

Základním předpisem, od kterého se odvíjí vnitrostátní legislativa upravující postavení zejména ukrajinských občanů v ČR je rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022. Evropská unie poprvé ve svých dějinách stanovila v souladu s článkem 5 směrnice 2001/55/ES, že byly naplněny podmínky toho, že byly splněny předpoklady

---

¹³ *Uprchlíci v datech* [online]. [cit. 2023-11-10] Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-uprchlici-v-datech-podivejte-se-kolik-lidi-naslo-azyl-ve-vasi-obci-193127>

hromadného přílivu vysídlených osob. Na celoevropské úrovni zároveň došlo k zavedení dočasné ochrany těchto vysídlených osob. Česká republika reagovala tím, že v souladu se zákonem č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců byli 21.3.2022 přijaty zákony:

- 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace,
- 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení, v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace,
- 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace.

8. Ukrajínští uprchlíci ve vybraných sousedních zemích

Vojenskopolitické události a situace po 24.2.2022 vyvolaly exodus části ukrajinského obyvatelstva, který se v první řadě dotkl zemí sousedících s Ukrajinou. Cílem této bakalářské práce není rozebírat situaci ve všech sousedních zemích, ale chtěla bych se zmínit i o situaci u našich slovanských sousedů na Slovensku a v Polsku. Obě tyto země se postavily k příchodu ukrajinských migrantů vstřícně. I v těchto zemích byla přijata speciální právní úprava.

8.1. Slovensko

Slovensko přijalo postupně celkem tři legislativní balíčky, které se týkaly zejména zákona č. 480/2002 z.z., o azylu a o změně a doplnění některých zákonů a zákona č. 404/2011 z.z., o pobytu cizinců a o změně a doplnění některých zákonů. Uvedené legislativní balíčky upravovaly široký okruh aspektů, které se týkaly utečenců z Ukrajiny. Zejména šlo o dočasnou ochranu bydlení, povolení zdržovat se na území Slovenska, vzdělávání, sociální ochranu, zdravotní péči a také umožnění dopravy migrantů na území Slovenska.¹⁴

Problémy na Slovensku se začaly projevovat poměrně záhy, protože Slovensko nemělo a nemá finanční zdroje, kterými by mohlo dlouhodobě ukrajinské uprchlíky podporovat. Projevil se také nedostatek ubytovacích kapacit, nedostatek míst ve školách a omezené možnosti státu finančně podporovat zabezpečení sociálně-ekonomické integrace. Na Slovensku se pak více než v ČR projevuje nedůvěra značné části veřejnosti k Ukrajině jako celku. Důvodem může být např skutečnost, že Ukrajina v roce 2009 Slovensku nepomohla při energetické krizi. Vztah části slovenské veřejnosti k ukrajinským uprchlíkům byl i z těchto důvodů od počátku méně vstřícný než ve většině států EU. I to může být důvodem toho, že na Slovensku od počátku uprchlické krize nepřekročil počet registrovaných uprchlíků hranici 120 000. Přitom hranice z Ukrajiny na Slovensko překročilo zhruba 1 400 000 lidí, tedy o statut uprchlíka na území Slovenska požádal zhruba každý dvanáctý. Lze tedy dojít k závěru, že Slovensko bylo pro ukrajinské uprchlíky především tranzitní zemí.

---

¹⁴ SHESTAK, Khrystyna, *Aktuálne spoločensko-ekonomické dosahy nútenej migrácie na medzinárodný marketingový manažment firiem*, [online]. Bratislava, 2023. [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioFormChildI2NP8&sid=E4E659F3575B0C5BC10D796CCD36&seo=CR-ZP-detail-kniha> Diplomová práce. Ekonomická univerzita v Bratislavě, OF KMO OF. Vedoucí práce doc., Ing. Otilie Zrkóciová, PhD. s. 50-54

8.2. Polsko

Rovněž v Polsku byl přijat speciální zákon o pomoci ukrajinským občanům v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území tohoto státu.¹⁵ V rámci jednoho právního předpisu je v Polsku upraven pobyt na jeho území, ale také přístup na trh práce, sociální pomoc a zdravotní péče. Zákon upravil zjednodušené přidělení rodného čísla (PESEL) ukrajinským občanům, kteří pobývají v Polsku v souvislosti s válečným konfliktem na územím Ukrajiny. Přístup k většině sociálních služeb je v Polsku možný jen pro držitele PESEL.

V Polsku se stále zdržuje kolem 1 milionu ukrajinských uprchlíků. Někteří tito uprchlíci se snaží z Polska migrovat dále na západ, nejčastěji do Německa, kde očekávají lepší sociální zabezpečení a větší výdělků.

V oficiálních statistikách ze začátku prosince 2023¹⁶ se uvádí, že počet uprchlíků z Ukrajiny v evropských zemích činí asi 5 905 000 lidí a v dalších světových zemích 403 600. Ukrajinských uprchlíků je ale mnohem více. Nejméně 3 miliony lidí jsou v Rusku, kde ovšem mají jiné právní postavení, než je udělení dočasné ochrany. Je velmi těžko prokazatelné kolik z ukrajinských uprchlíků do Ruska odešlo zcela dobrovolně a kolik jich bylo k odchodu do Ruska přinuceno. Přesné statistiky nejsou na veřejně dostupných zdrojích k dispozici a UNHCR nepovažuje Ukrajince, kteří odešli do Ruska, za uprchlíky. Obdobná je situace u těch ukrajinských uprchlíků, kteří odešli do Běloruska, tam se ale jedná o maximálně 30 000 lidí. Existují ještě i tzv. vnitřní uprchlíci, kteří migrovali z východu Ukrajiny na západ, jejichž oficiální počet taktéž není nikde uveřejněn.

---

¹⁵ SHESTAK, Khrystyna, *Aktuálne spoločensko-ekonomické dosahy nútenej migrácie na medzinárodný marketingový manažment firiem*, [online]. Bratislava, 2023. [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioFormChildI2NP8&sid=E4E659F3575B0C5BC10D796CCD36&seo=CR-ZP-detail-kniha> Diplomová práce. Ekonomická univerzita v Bratislavě, OF KMO OF. Vedoucí práce doc., Ing. Otilie Zrkóciová, PhD. s. 54-57

¹⁶ *Registrovaný počet uprchlíků z Ukrajiny v zemích světa*. [online]. [cit. 2023-12-02] Dostupné z: <https://migracnikonsorcium.cz/cs/data-statistiky-a-analyzy/uprchlici-z-ukrajiny-v-datech/>

9. Ukrajínští uprchlíci v ČR po 24. únoru 2022

Ukrajínští respondenti

Pro účel této bakalářské práce jsem se snažila oslovit ukrajinské uprchlíky prostřednictvím nebo za pomoci institucí, o kterých jsem předpokládala, že k nim potenciální respondenti chovají důvěru. Šlo o organizaci, která v rámci předmětu své činnosti pořádá jazykové kurzy pro ukrajinské uprchlíky. Respondenty jsem oslovovala v průběhu měsíce září 2023. Získala jsem tak kontakt s lidmi, kteří byli ochotni se sejt a odpovídat na otázky, které byly předmětem mé bakalářské práce. Připravila jsem si osnovu, podle které jsem se snažila klást otázky, ale byla jsem předem připravena na to, že respondenti budou odpovídat různě a bude třeba na jejich odpovědi variabilně reagovat.

Pokud to bylo možné, s respondenty jsem se sešla dvakrát, event., pokud s tím souhlasili, jsem jim poslala záznam z rozhovoru emailem.

Čeští respondenti

Získávání českých respondentů bylo o něco složitější. Vysvětlovala jsem, že jejich názor chci použít do své bakalářské práce. Jednalo se většinou o mé známé event. rodinné známé, kterým jsem musela přislíbit, úplnou anonymizaci jejich údajů.

Celkově jsem hovořila s 20 Ukrajinci a 16 Čechy, kteří byli ochotni na otázky odpovídat.

9.1. Názory ukrajinských uprchlíků na jejich postavení v české společnosti

S ukrajinskými uprchlicemi jsem hovořila v jednom z center Charity Česká republika v Praze. Šlo o účastnice kurzu českého jazyka. Většinou byly schopné hovořit alespoň lánanou češtinou, případně si vypomohly angličtinou. Šlo o ženy ve věkovém rozmezí od 34 do 75 let. Všichni ukrajínští respondenti uvedli, že mají vysokoškolské vzdělání.

Alisa (52 let) se rozhodla opustit Ukrajinu v březnu 2022, krátce po zahájení ruských bojových operací. Pochází z Charkova. Při odchodu ze země nepocítovala bezprostřední ohrožení života, avšak předpokládala rozšíření bojových operací na větší část východu Ukrajiny a nechtěla prchat ze země opravdu ve chvíli, kdy by byl bezprostředně ohrožen její život a život jí blízkých osob. Odchod ze země urychlila skutečnost, že má malou dceru (10 let). Její starší dcera pracovala již před vznikem válečného konfliktu na Ukrajině v ČR a také by ráda v ČR zůstala trvale.

O ČR měla informace, protože její matka si během svých školních let dopisovala s českou vrstevnicí, se kterou zůstala v občasném kontaktu až do současnosti. Alisa kromě toho na Ukrajině pracovala jako učitelka zeměpisu a matematiky. Měla tedy o ČR a o životě jejích obyvatel přesnější informace. V našem rozhovoru mi sdělila, že v případě, že by se naskytla možnost, aby zůstala i s oběma dcerami v ČR, tak by to vážně zvažovala. V současnosti se zabývá doučováním ukrajinských dětí, práci si našla přes sociální sítě. Vzhledem k tomu, že její příjem je nižší než 20 000,- Kč a vyživuje nezaopatřené dítě, je z části závislá na finanční pomoci českého státu. Doposud hovořila pouze ukrajinsky a rusky. Češtinu se začala učit až v letošním roce.

I když je ráda, že v ČR našla bezpečí, nemá do budoucna jistotu, jak vše dopadne. V případě skončení válečných operací na Ukrajině by se měla vrátit domů, avšak uvedla, že by raději zůstala i s dcerami v ČR.

Alisa nepůsobila skleslým dojmem. Svůj budoucí život vidí v České republice. Pokud by to ale nebylo možné, tak v případě nastolení míru v její domovině by se vrátila zpět na Ukrajinu.

Bianka (35 let) se cítila během válečné operace bezprostředně ohrožena na životě. Město, ve kterém žila, bylo bombardováno a její dítě neustále plakalo. I to urychlilo její rozhodnutí odjet ze země. Její vzdálení příbuzní v ČR již několik let pracovali, a proto měla dobré a hodnověrné informace o životě v ČR. Bianka má sice nějaké úspory, které si přivezla s sebou do ČR, ale pracuje na částečný úvazek a výhledově by chtěla pracovat na plný úvazek. Proto hledá práci prostřednictvím webových portálů nabízejících práci. Nepracuje však v oboru, kterému se věnovala na Ukrajině. To by ráda do budoucna změnila. Uvedla, že ovládá pouze ukrajinštinu a proto je to s jejím pracovním uplatněním zatím v ČR problematické. Na otázku, zda po skončení ozbrojeného konfliktu na Ukrajině bude chtít zůstat v ČR nebo se vrátit na Ukrajinu, nedokázala spontánně odpovědět. Přestože chodí

do práce je stále závislá na pomoci českého státu – pobírá humanitární dávku pro sebe svou mladší dceru.

Nadia (75 let) pracovala na Ukrajině jako učitelka angličtiny, avšak již před několika lety odešla do starobního důchodu. Již několik let žijí v ČR její dcery s rodinami. Uvedla, že v ČR byla už několikrát na návštěvě za svými dcerami a vnoučaty. Narozdíl od ostatních respondentek nepobírá žádnou podporu od českého státu. V případě, že by nezačal válečný konflikt, by asi za svými dcerami nepřijela na tak dlouhou dobu a trvale by žila na Ukrajině. I přes pokročilý věk se učí česky a se svou 72-letou kamarádkou dochází na kurzy českého jazyka. Zázemí našla v rodině své dcery, kde žije společně s dalšími 6 členy domácnosti.

Olena (51 let) přijela do ČR v srpnu 2022. Je lékařka, která by tuto profesi chtěla vykonávat i v České republice. Problémem je ale jen malá znalost češtiny, kterou se učí teprve 5 měsíců. Kromě humanitární pomoci nemá žádný příjem. Žije zde s manželem a nemohou se vrátit domů, protože žili v Chersonu a jejich dům byl zcela zničen. Proto by rádi zůstali v ČR.

9.2. Ukrajínští uprchlíci z pohledu Čechů

Češi měli v posledních 20 letech možnost migraci sledovat spíše zprostředkovaně. Měli informace z televize a z dalších masmédií. Sledovali dramatické příběhy migrantů z Afriky a příliš se jich to netýkalo. Přesto mnozí z nich určitý strach z migrace pocítovali.¹⁷ Přístup českého obyvatelstva k ukrajinským uprchlíkům se od února 2022 neustále vyvíjí. Na počátku ozbrojeného konfliktu byli až na malé výjimky ukrajínští uprchlíci přijímáni s porozuměním. Zjišťovala jsem, jak k nim různí čeští občané přistupovali. Po velkých projevech solidarity, kdy Češi nabízeli možnost ubytování se přístup některých z nich začal měnit. Ze začátku se pořádali sbírky oblečení, hraček, toaletních potřeb apod., vznikaly svépomocné skupiny na hlídání dětí, uprchlíkům byla poskytována bezplatná psychologická podpora.

U části české veřejnosti se později přístup začal měnit v souvislosti s mírným zhoršováním životní úrovně značné části českého obyvatelstva a snižováním reálných mezd v ČR. Některé relevantní politické síly navíc šíří názor, že podpora ukrajinských uprchlíků v ČR je nadále zbytečná. Svůj názor opírají o to, že prioritně se má vláda ČR a další k tomu

---

¹⁷ BAUMAN, Zygmunt. *Cizinci před branami*. První vydání. V Olomouci: Broken Books, 2017. s.11. ISBN 978-80-906307-2-7

určené správní orgány starat především o české obyvatelstvo. Kromě toho se do státního rozpočtu ČR promítl i fakt, že Česká republika vyčlenila finanční prostředky nejen na pomoc ukrajinským uprchlíkům, ale také na vojenskou pomoc Ukrajině a humanitární pomoc směřovanou rovněž přímo na území Ukrajiny.

Adam (68 let) se domnívá, že za rok a půl si ukrajinští uprchlíci již měli vybudovat takové postavení, aby nebyli závislí na humanitární pomoci. Domnívá se, že více než ¾ území Ukrajiny není přímo zasaženo válečnými operacemi, takže lidé, kteří nepocházejí z Ruskem okupovaných území, by ani neměli mít postavení uprchlíků. Tito lidé by se podle něj měli vrátit domů co nejdříve.

Běla (40 let) k ukrajinským uprchlíkům chová sympatie, ale domnívá se, že jejich postavení by mělo být legislativně lépe upraveno. Velice ji vadí skutečnost, že někteří z uprchlíků se na čas vracejí na Ukrajinu, aby pak následně opět přijeli do ČR. Běla dojíždí do Prahy do práce a při zpáteční cestě někdy vídá plné nástupiště lidí, často i žen s dětmi, kteří čekají na spoj společnosti RegioJet do polského města Přemyšl, odkud pak jedou spoje do Lvova, Kyjeva, Charkova či Záporoží.

Cyril (55 let) se při rozhovoru netajil tím, že je příznivcem politického hnutí Trikolóra. Domnívá se, že od samého počátku se u ukrajinských uprchlíků mělo přesně zjišťovat, zda trvale žijí v oblasti přímo zasažené bojovými operacemi. Často nedokázal rozlišit mezi humanitární pomocí ukrajinským uprchlíkům a pomocí směřovanou přímo na Ukrajinu tamním státním orgánům. Myslí si, že ukrajinský politický režim je nedemokratický nejméně od roku 2014, kdy byl svržen prezident Janukovyč. Domnívá se, že většina z Ukrajinců, kteří se zde zdržují z humanitárních důvodů, je tu z jeho pohledu neoprávněně a žádný humanitární důvod podle něj neexistuje.

Dita (27 let) dělá dobrovolnici v Krajském asistenčním centru pomoci Ukrajině v Praze. K ukrajinským uprchlíkům má velmi prosociální přístup a domnívá se, že pomoc pro ně by se ani s délkou jejich pobytu v ČR neměla zmenšovat. Ve svém volném čase v komunitním centru hlídá děti a učí je český jazyk.

9.2.1. Protiukrajinské postoje v české společnosti

Na jaře roku 2023 se v ČR začaly projevovat protiukrajinské nálady, resp. nálady nepříznivě nakloněné ukrajinským uprchlíkům.¹⁸ Souvisí to zřejmě s informacemi, že ruské armádní velení brzy poznalo, že se blesková válka nezdařila a vsadilo na tzv. opotřebovací válku. Součástí tohoto pojetí je i předpoklad, že západní státy a zejména jejich obyvatelstvo postupně ztratí zájem Ukrajinu podporovat. Zatímco ve vojenské oblasti se tento přístup útočníka k vedení války ještě neprojevil, v náladách obyvatelstva ve státech, ve kterých žijí ukrajinští uprchlíci se určité „opotřebení“ projevuje. Je tomu tak i v České republice, kde se postupně mění celková nálada ve společnosti a mnohem méně lidí je ochotno migrantům poskytovat stejnou podporu jako na jaře roku 2022. Oficiální statistiky se sice nezveřejňují, ale finanční a materiální podpora pro ukrajinské uprchlíky klesá. „*Nepřekvapuje mě to. Lidé byli zvyklí pomáhat stejným způsobem, jako když u nás byly třeba povodně. I tentokrát počítali s tím, že konflikt bude krátký. Trvá to ale už moc dlouho,*“¹⁹ říká Michal Šmíd, který vede Handicap centrum Srdce, které slouží jako humanitární centrum pro běžence z východu.

V současné době poskytují neziskovým organizacím dary především některá města případně stát, prostřednictvím jednotlivých resortních ministerstev. Dalšími donátory jsou UNICEF či UNHCR. V současnosti je třeba rozlišovat mezi tím, že nejméně 60 % obyvatel podporuje Ukrajinu jako celek v jejím boji s východním sousedem, ale mnohem méně lidí je stále ochotno finančně nebo materiálně podporovat uprchlíky. Ubývá také lidí, kteří jsou ochotni darovat peníze neziskovým organizacím, které je používají např. při humanitární pomoci přímo na Ukrajině. V souvislosti s vývojem situace na válečné frontě, kde se v současnosti situace vyvíjí spíše ve prospěch Ruska, jsou mnozí čeští občané skeptičtí k tomu, že by vojenský konflikt mohl skončit mírovým řešením z morálního hlediska přijatelným pro Ukrajinu. To se projevuje také v jejich ochotě jakkoliv se ve věci angažovat, tedy i pomáhat ukrajinským uprchlíkům. V době psaní této bakalářské práce váhají s materiální a finanční podporou Ukrajiny i velké světové ekonomiky, jako je v USA.

---

¹⁸ *Euforie z pomoci Ukrajině vyprchala.* [online]. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.tydenikhrot.cz/clanek/euforie-z-pomoci-ukrajine-vyprchala-misto-miliard-od-darcu-ted-neziskovky-museji-spolehat-na-stat-nebo-osn>

¹⁹ *Euforie z pomoci Ukrajině vyprchala.* [online]. [cit. 2023-12-04] Dostupné z: <https://www.tydenikhrot.cz/clanek/euforie-z-pomoci-ukrajine-vyprchala-misto-miliard-od-darcu-ted-neziskovky-museji-spolehat-na-stat-nebo-osn>

Podpora Ukrajiny jako celku se stává předmětem vnitrostátních politických bojů v řadě zemí a ČR není výjimkou.

Predikovat vývoj jakým se bude válečný konflikt vyvíjet je velmi obtížné, liší se předpovědi různých odborníků. O průběh vojenských operací na Ukrajině se zajímá především vzdělanější část obyvatelstva. Pokud si pak tyto lidé analyzují nejrůznější informace o vojenském konfliktu, stále méně z nich očekává vojenskopolitický úspěch Ukrajiny. Podle mého názoru tento vývoj povede k tomu, že trend klesající podpory bude pokračovat a projeví se to i v méně vstřícném postoji k ukrajinským migrantům.

10. Pracovní status uprchlíka z Ukrajiny

Zákony č. 65/2022 Sb. a 66/2022 Sb., ve znění pozdějších změn a doplňků přiznávají ukrajinským uprchlíkům, kteří migrovali do České republiky kvůli konfliktu na Ukrajině zvláštní ochranu a také vstup na trh práce obdobný tomu, jaký mají občané států EU a EHS. V současné době byla tato dočasná ochrana uprchlíků z Ukrajiny prodloužena do 31.3. 2024. Je třeba uvést, že i v současné době v České republice pobývají Ukrajinci na základě různých právních titulů, ale nejvíce jich je na základě dočasné ochrany a dlouhodobého víza uděleného za účelem strpení. Kromě osob, které z Ukrajiny uprchly po zahájení speciální vojenské operace, mají tento typ pobytu i ty osoby, které v době zahájení vojenského konfliktu již pobývaly na území ČR, avšak kvůli situaci ve své domovině se nemohly na Ukrajinu vrátit. Držitelé dočasné ochrany vydané Českou republikou mohou v jiných zemích Schengenského prostoru pobývat, ale platí pro ně tzv. omezený režim, který je známý také jako pravidlo 90/180. V rámci 180 dní musejí vždy pobývat na území ČR 90 dní a v jiných zemích Schengenského prostoru pak nejvýše dalších 90 dní. Kompetentním orgánem, který uděluje tuto dočasnou ochranu je Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP).

10.1. Pracovněprávní vztah ukrajinských uprchlíků

Tento vztah se jinak řídí zákonem č.262/2006 Sb., zákoníkem práce, v platném znění. Přestože žádný zákon, ani jiný předpis nižší právní síly to výslovně neukládá je vhodné, aby dokument byl napsán v jazyce, kterému uprchlík rozumí. Není to sice příliš pravděpodobné, ale teoreticky by se mohlo stát, že by se i soudní cestou domáhal zneplatnění takového pracovněprávního vztahu s odůvodněním, že smlouvě či dohodě dobře nerozuměl. Zaměstnavatelé, kteří plánují ukrajinské uprchlíky zaměstnávat ve větším počtu, by měli zvážit bilingvní dokument v české a ukrajinské či ruském jazyce. To ostatně platí pro veškerou pracovněprávní dokumentaci, se kterou se takovýto zaměstnanec seznamuje a mohla by pro něj mít pracovněprávní důsledky zásadnějšího charakteru.

Z pracovněprávního hlediska se na zaměstnance z Ukrajiny pohlíží jako na kteréhokoliv jiného zaměstnance. Zákoník práce a ani jiný zákonný předpis nerozšiřují či neomezují vzájemná práva a povinnosti zaměstnavatele a zaměstnance uprchlíka. Ve vlastním obsahu pracovněprávního vztahu nemá skutečnost, že je uprchlíkem žádný právní dopad. Pracovněprávní vztah je vztahem soukromoprávní povahy a práva a povinnosti obou subjektů smluvního vztahu jsou v takovém případě sjednány na smluvním

principu. Do uzavřené smlouvy či dohody stát nějak nezasahuje, ledaže by se jedna ze smluvních stran domáhala neplatnosti některého smluvního ustanovení či neplatnosti závazkového vztahu.

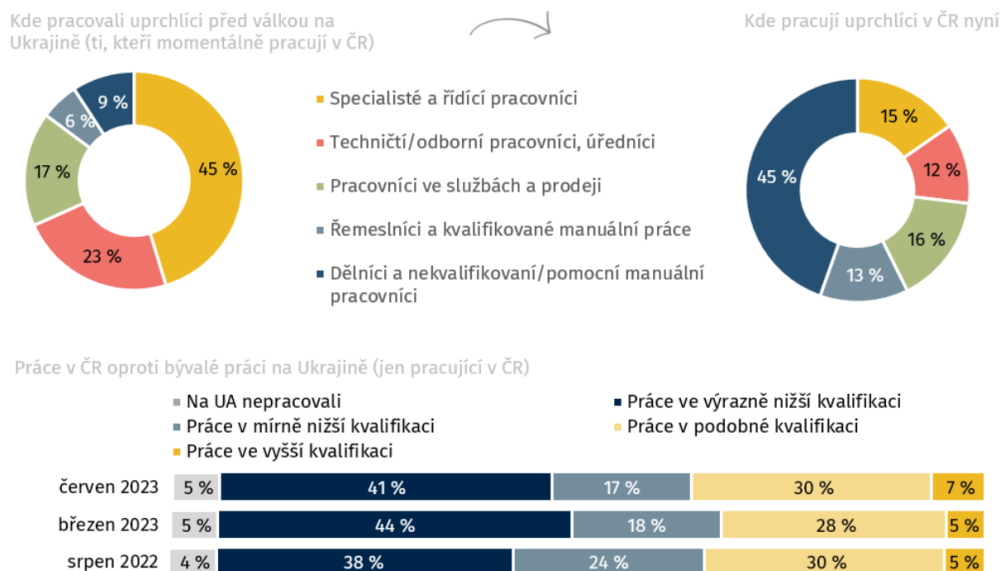
Získat hodnověrná statistická data není snadné, protože z nejrůznějších důvodů respondenti chtějí některé skutečnosti utajit či sdělují jen část požadovaných údajů.

10.2. Pracovní uplatnění Ukrajinců na trhu práce v ČR

Ukrajínští občané se začali zapojovat do pracovního procesu už v první polovině 90. let 20. století. Byly s nimi většinou dobré zkušenosti. Měli dobrou pracovní morálku a byli ochotni pracovat za nižší odměnu než domácí pracovníci. Byli ochotni vykonávat nekvalifikované a fyzicky náročné práce, nebo pracovní činnosti, o které nebyl mezi českými občany zájem. Uplatňovali se zejména v průmyslu, stavebnictví, zdravotnictví a také v dalších oborech. Není smyslem této bakalářské práce rozebírat porušování právních předpisů ze strany zaměstnavatelů, ale je třeba uvést, že mnohdy pracovali tzv. „na černo“. Zaměstnavatelé a společně s nimi ukrajínští pracovníci nedodržovali právní předpisy z více právních oblastí (sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, finanční právo, pracovní právo a BOZP). To vedlo k tomu, že mezi zaměstnavateli měli zpravidla dobrou pověst, ale mezi orgány veřejné správy tomu tak vždy nebylo. Imigranti po 24. únoru 2022 nemají se sháněním výše zmíněné méně kvalifikované práce problémy. Situace uprchlíků migrujících před ozbrojeným konfliktem je však jiná, než byla situace jejich krajanů, kteří do ČR přicházeli v posledních 30 letech. Ti byli zpravidla srozuměni s tím, že za nekvalifikovanou práci obdrží vyšší finanční odměnu, než jakou by dostali za obdobnou práci na Ukrajině. Všechny tyto skutečnosti vedou k tomu, že zaměstnanost ekonomicky aktivních uprchlíků (starších 17 let) se pohybuje kolem 67 %. Mimo svůj obor kvalifikace a většinou tedy s nižší mzdou pracuje ale více než polovina z nich.

Určitým způsobem může o pracovním uplatnění ukrajinských uprchlíků v ČR vypovídat následující graf vycházející z dat zpracovaných společností PAQ Research – výzkum Hlas Ukrajinců.

zdroj: *Práci v Česku už mají dvě třetiny uprchlíků. Většina stále pracuje pod kvalifikací* [online]. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.paqresearch.cz/post/uprchlici-posun-jazyk-prace-bydleni>

10.3. Povinnosti zaměstnavatele zaměstnávajícího ukrajinské uprchlíky

Zaměstnavatel si musí vždy pečlivě rozvážit, zda mu zaměstnávání cizinců nepřinese více problémů, než kdyby na stejné pozici zaměstnával občany České republiky. Děje se tak zejména tehdy, rozhodne-li se zaměstnat ty ukrajinské migranty, kterým byla udělena dočasná ochrana. Zaměstnavatel je povinen si vždy zjistit, zda tyto osoby řádně požádaly o včasné prodloužení víza dočasné ochrany, případně o jiný způsob legalizace svého pobytu na území ČR. Zaměstnavatel by si měl platnost oprávnění vždy ověřit a to vyžádáním si předložení pasu s příslušným vylepeným štítkem. Případně by si měl nechat předložit potvrzení o provedení registrace.

Dne 1. dubna 2023 vznikla právním subjektům, které zaměstnávají nositele dočasné ochrany, povinnost přihlásit je na ČSSZ. Pojmem zaměstnanec je pak třeba rozumět nejen osobu v pracovním poměru, ale také osoby, které vykonávají práci na základě dohod o pracovní činnosti nebo dohod o provedení práce. Zaměstnavatel je tak povinen učinit nejdéle do 8 dnů ode dne, kdy pracovněprávní vztah vznikl. Zaměstnavatel má v případě zaměstnávání ukrajinských uprchlíků i další povinnosti správního charakteru. Nástup do pracovního poměru takovýchto zaměstnanců musí hlásit také Úřadu práce. Na rozdíl od osmidenní lhůty v případě ČSSZ je zde lhůta stanovena tak, že nástup do zaměstnání je třeba

ÚP nahlásit nejpozději v den nástupu do práce. Změny a skončení zaměstnání je třeba ÚP hlásit do 10 dní od dané události.

11. Vzdělávání Ukrajinců v ČR

11.1. Ukrajínští žáci v českých školách

Příliv ukrajinských uprchlíků do Česka ovlivnil i české školství. Asi 60 % českých škol nemělo žádnou zkušenost se vzděláváním ukrajinských žáků. V českých školách se sice vzdělávali příslušníci zahraničních etnik (zejména Vietnamci), avšak jednalo se ve většině případů o děti, které se v ČR narodily a také za sebou měly nejméně jeden rok předškolního vzdělávání v češtině. Nevyskytovala se tedy u nich jazyková bariéra. Po příchodu válečných utečenců z Ukrajiny byly české školy postaveny do nelehké situace. Ukrajinské děti neovládaly češtinu. Úroveň jejich znalostí z jednotlivých vyučovaných předmětů však byla o něco vyšší, takže vědomostně své české spolužáky mnohdy mírně převyšovaly.

V procesu jejich adaptace je třeba rozlišovat adaptaci:

- a) sociální
- b) akademickou

Pokud je ve třídě více než jeden žák, který je ukrajinským uprchlíkem, nastává situace, že integrace je obtížnější. Žáci ukrajinské národnosti pak komunikují především mezi sebou v ukrajinském případně ruském jazyce. Někdy ani oni sami nejeví zájem o větší integraci do třídního kolektivu. Přesto tzv. sociální adaptace probíhala úspěšněji než adaptace akademická. Ukrajinské děti jsou zpravidla schopny komunikovat s českými spolužáky. Nic na tom nemění ani skutečnost, že většinou upřednostňují komunikaci s krajany. Jejich větším problémem je schopnost plnohodnotné účasti na výuce. Vyskytují se i případy, že je-li učitel jazykově vybaven, nabídne žákům vyzkoušení či vysvětlení probírané látky v ruštině či angličtině. Tento přístup může být sice praktický, ale je nesystémový a nesprávný.

S problémy se setkaly ukrajinské děti a zejména jejich rodiče už při zápisu k předškolnímu a základnímu vzdělávání. Především ve velkých městech nedostačují kapacity v MŠ a ZŠ. Zvláště působila skutečnost, že pro školní rok 2022/2023 byl na základě §2 odst. 5 a 6 zákona č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, v tehdy platném znění, vyhlášen zvláštní zápis pouze pro uprchlíky z Ukrajiny. Dělo se tak až po ukončení zápisu pro děti, které nebyly uprchlíky z Ukrajiny. Zvláštní zápis byl vypsán, přestože bylo patrné, že nebude možné přijmout žádné dítě, neboť kapacity byly zcela vyčerpány.

Pro zápis na školní rok 2023/2024 byl zákon č. 67/2022 Sb. novelizován a povinnost vypisovat zvláštní zápis byla zdobrovolněna. Ve velkých městech byl však tento způsob zápisu dětí ke vzdělávání zachován, neboť zřizovatelé měli především zájem na tom, aby byla zachována kapacita míst pro děti s trvalým pobytem v oblasti spádových škol. Pro ukrajinské děti byla poté zajištěná sice možnost navštěvovat ZŠ či poslední ročník MŠ, ale mnohdy se jedná o školu hůře dopravně dostupnou a více vzdálenou od jejich bydliště.

České školy nejsou zpravidla personálně obsazeny učiteli, kteří by měli zkušenost s výukou češtiny jako cizího jazyka, a proto se objevují problémy i v pedagogických metodách, kterých je používáno při výuce češtiny. Je otázkou, zda by při velkém počtu ukrajinských žáků, kteří nemají žádnou vstupní znalost českého jazyka, nebylo vhodné je zařadit do tříd s intenzivní výukou češtiny, kde by získali takové znalosti českého jazyka, aby pro ně v následujících letech nebyla výuka v češtině problémem. Složitá situace nastává u starších žáků kolem 14 let, kteří se připravují na přijímací zkoušku na střední školu, tito žáci musejí, v případě, že chtějí být úspěšní, češtinu zvládnout do té míry, že je nesmí limitovat při přijímacím řízení na střední školu. V rámci přechodných ustanovení zákona č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů, bylo pro přijímací řízení pro školní rok 2023/2024 vydáno opatření obecné povahy, kterým byla modifikována přijímací zkouška, resp. bylo umožněno požádat o prominutí zkoušky z českého jazyka. Jde o příklad pozitivní diskriminace cizinců, která by pravděpodobně dlouhodobě nebyla možná. Z tohoto důvodu byla zvolená forma opatření obecné povahy, které se týkalo cizinců s dočasnou ochranou.

Další specifickou skupinou ukrajinských žáků a studentů jsou ti, kteří nepřerušili kontakty se školou, na které se vzdělávali na Ukrajině a jsou stále jejími žáky. Jejich vzdělávání probíhá distančně zejména za využití informačních technologií online.

Pro mladé lidi připravující se na budoucí pracovní uplatnění je vzdělávání důležitou součástí každodenního života a jeho přerušování by pro ně mohlo mít značně negativní důsledky. Skutečnost, že zde mají většinou stále postavení uprchlíků, kteří jsou pouze strpěni na území ČR, nevytváří dostatečně motivující prostředí. Tito žáci, stejně jako jejich rodiče většinou nevědí, nebo alespoň nechtějí uvést, zda se na Ukrajinu opravdu budou chtít vrátit. Život v existenční nejistotě a při značné obtížnosti naplánovat si budoucnost jistě nepřispívá k dostatečné motivaci pro vzdělávání v ČR.

11.2. Uznání rovnocennosti ukrajinského vzdělání

Pokud jde o možnost uplatnění vzdělání, které získali ukrajinští uprchlíci doma je situace následující: ukrajinské vysokoškolské diplomy v době od 6.6.1972 do 27.2.2000 se vztahuje protokol o rovnocennosti vzdělání, vědeckých hodnostech a titulech, které jsou vydávány nebo udělovány v ČSSR a SSSR ze dne 6.6.1972, publikovaný pod číslem 123/1973 Sb. Česká republika a Ukrajina jakožto nástupnické státy tuto smlouvu akceptovali až do 27.2.2000 a její platnost skončila vypovězením ze strany ČR. Možnost použít takto platné ukrajinské diplomy tak mají lidé, kteří jsou starší 54 let, neboť v souladu s ustanovením článku 70 odst.1 písm. b) Vídeňské úmluvy o smluvním právu publikované pod č. 15/1988 Sb., zánik mezinárodní smlouvy se nedotýká žádného práva, které vzniklo před skončením platnosti mezinárodní smlouvy.

Osoby, které ukončily vysokoškolské vzdělání na ukrajinských VŠ (ale i na všech VŠ v bývalých členských republikách SSSR) od 28.2.2000 musejí požádat o nostrifikaci tohoto vzdělání. To se týká těch případů, kdy tyto osoby budou chtít dané vzdělání využít k výkonu určitého povolání na území ČR.

K absolventům ukrajinských vysokých škol, kteří jsou držiteli dočasné ochrany či zvláštního víza, se ČR staví velmi vstřícně s tím, že nemohou-li při řízení o nostrifikaci doložit originál či ověřenou kopii diplomu mohou tento doklad nahradit čestným prohlášením.

O dokladech o základním a středním vzdělání platí obdobná právní úprava, tedy vzdělání získané na ukrajinských školách mezi 6.6.1972 a 27.2.2000 se považuje za rovnocenné vzdělání získané v ČR (dříve v ČSSR). Zajímavé je, že nostrifikační řízení vedené před krajskými úřady, které nostrifikují základní a střední vzdělání je možné za obdobných podmínek jako nostrifikace VŠ diplomů, ale ukrajinský doklad o vzdělání není možné nahradit čestným prohlášením.

Jak jsem zjistila při rozhovorech s ukrajinskými uprchlíky většina z nich své vysokoškolské vzdělání zatím v ČR neuplatňuje. Další problém shledávám v tom, že u určitých profesí je nutný i souhlas příslušné profesní komory (nejčastěji se týká lékařů a stomatologů).

12. Reakce českých státních orgánů na ruskou invazi na Ukrajinu

Invaze ruských ozbrojených sil na Ukrajinu vyvolala různé typy reakcí u státních orgánů. Nejviditelnější byla zpočátku reakce vyhlášení sankcí proti Ruské federaci a posléze i proti některým jejím konkrétním občanům. Tato reakce však Ukrajincům žádný faktický prospěch nemohla přinést. Jednalo se především o politickou reakci. Některé tyto akce byly spíše vnitropolitického charakteru. Někteří politici verbálně útočili na tehdejšího prezidenta Miloše Zemana před skončením jeho funkčního období a činili ho odpovědným za agresi Ruska proti Ukrajině.²⁰

Vlastní pomoc Ukrajině v ČR se uskutečňuje ve dvou velkých oblastech:

- a) vojenské
- b) humanitární

12.1. Vojenská pomoc

Na svém zasedání vláda schválila pomoc Ukrajině, pro kterou se v oficiálních dokumentech užívá pojem materiální pomoc. Vláda odsouhlasila vojenskou pomoc Ukrajině již měsíc před zahájením „speciální vojenské operace na Ukrajině“. Shodou okolností tento dar byl v době zahájení zmíněné operace ještě na území ČR. I v dalším období patřila vojenská pomoc ČR Ukrajině k významnějším co do počtu zbraní, vojenské techniky a střeliva.²¹

12.2. Humanitární pomoc

Humanitární pomoc uskutečňovaná státními orgány spočívala v založení Krajských asistenčních center pomoci Ukrajině. Tato centra se zabývala především registrací uprchlíků, zajištěním ubytování, řešením jejich logistických a dopravních problémů, ale také poskytováním sociálního poradenství nebo psychosociální pomoci. Registrace uprchlíků

---

²⁰ *Bývalí politici a signatáři Charty 77 vyzvali Zemana k abdikaci.* [online] [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/byvali-politici-a-signatari-charty-77-vyzvali-zemana-k-abdikaci/2169938>.

²¹ *Česká vojenská pomoc bojující Ukrajině patří k těm nejvýznamnějším.* [online] [cit. 2023-11-27] Dostupné z: <https://www.cevroarena.cz/post/%C4%8Desk%C3%A1-vojensk%C3%A1-pomoc-bojuj%C3%ADc%C3%AD-ukrajin%C4%9B-pat%C5%99%C3%AD-k-t%C4%9Bm-nejv%C3%BDznamn%C4%9Bj%C5%A1%C3%ADm>

a následné udělení dočasné ochrany (příp. víza za účelem strpění) uprchlíkům umožnilo účast v systému veřejného zdravotního pojištění v ČR. Tím byla zajištěna kvalitní lékařská péče o uprchlíky a český stát převzal povinnost platit za ně pojištění jako za tzv. státní pojištěnce.

V prvních třech měsících po začátku tzv. speciální vojenské operace přicházelo do ČR kolem 5 000 ukrajinských válečných uprchlíků denně a počet uprchlíků se rychle zvyšoval. Opatření ke zvládnutí přílivu uprchlíků byla přijímána někdy překotně, a navíc bez zkušeností s tak velkým přílivem uprchlíků. České republiky se nedotkla uprchlická vlna v polovině minulého desetiletí. Příliv migrantů z bývalé Jugoslávie v polovině 90. let minulého století byl nesrovnatelně menší. Téměř po celý rok 2022 byla opatření podporována většinou obyvatelstva ČR. V době s účinností od 4. března do 30. června 2022 byl vyhlášen tzv. nouzový stav z důvodu migrační vlny.

12.3. Koordinátorka pro uprchlíky z Ukrajiny

V průběhu roku 2022 vláda schválila a postupně modifikovala dokumenty strategické povahy jejichž cílem je řešení situace vzniklé příchodem ukrajinských uprchlíků. Byla zřízena funkce národního koordinátora pro uprchlíky z Ukrajiny, kterou až do 15.2.2023 zastával ministr vnitra Vít Rakušan. Od 15. února 2023 tuto pozici zastává vládní zmocněnkyně pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková, která je zároveň náměstkyní ministra pro evropské záležitosti.

V gesci koordinátorky pro uprchlíky je:

- a) vedení strategické skupiny*
- b) koordinace resortů*
- c) spolupráce s Asociací krajů, Svazem měst a obcí ČR a nevládním sektorem²²*

Cílem je dosáhnout toho, aby adaptace a integrace ukrajinských uprchlíků probíhala napříč regiony jednotně a ve srovnatelné kvalitě.

---

²² *Národní koordinátorka pro integraci válečných uprchlíků.* [online]. [cit. 2023-11-08] Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/media-centrum/aktualne/narodni-koordinatorkou-pro-integraci-valecnych-uprchliku-bude-klara-simackova-laurencikova--chce-posilit-spolupraci-s-regiony-a-mezioborovy-pristup-203063/>

Dne 8. listopadu 2023 se za předsednictví místopředsedkyně vlády pro evropské záležitosti Kláry Šimáčkové Laurenčíkové sešli zástupci vlády a státních institucí se zástupci agentur OSN. Cílem bylo zhodnotit jakým způsobem se daří řešit složitou situaci ukrajinských uprchlíků přicházejících do ČR. Projednány byly také priority pro rok 2024 nazvané Plán reakce na uprchlickou krizi (Refugee Response Plan). Důležité je vymezit rozpočtové požadavky. Bylo konstatováno, že chybí sdílený systém monitorování a v rámci pomoci ukrajinským uprchlíkům pak může docházet k vytváření paralelních systémů pomoci.

13. Organizace pomáhající uprchlíkům

Snahou většiny organizací, které se zabývají pomocí uprchlíkům je, aby jejich činnosti byla nějakým způsobem koordinována, z tohoto důvodu již v roce 2003 vznikla organizace, která má dnes právní postavení zapsaného spolku s názvem Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty. Jak je patrné z doby vzniku původně šlo o koordinaci práce s migranty zejména z Balkánu event. s migranty z různých zemí Asie a Afriky, pro které byla Česká republika tranzitní zemí, což vyplývá z představení této organizace na jejích webových stránkách www.migracnikonsorcium.cz. Cíle si klade vysoké „*Chce být partnerem státní správy, mezinárodních organizací, vzdělávacích institucí i médií.*“²³ Konsorcium má v současné době 20 členských organizací. Některé z nich mají nadnárodní působnost, některé celostátní v rámci ČR a některé jsou organizacemi regionálního charakteru.

Mezinárodní: ADRA Česká republika, o.p.s., Amnesty International Česká republika, z.s., Atlas of today's World, Člověk v tísni, o.p.s., spolek Pomáháme lidem na útěku

Celostátní: Agency for Migration and Adaptation AMIGA, z.s., Centrum pro integraci cizinců, o.p.s., Diakonie Českobratrské církve evangelické, Charita Česká republika, META, o.p.s. – podpora příležitostí ve vzdělání, spolek lékařů se zahraničním vzděláním “Doktor Čechov“, spolek Organizace pro pomoc uprchlíkům

Regionální: Dignity Restoring Hope, z.s., InBáze, z.s., Kalyna – komunitní uprchlické centrum, z.s., La Strada Česká republika, o.p.s., MOST pro, o.p.s., Multikulturní centrum Praha, z.s., Sdružení pro integraci a migraci, o.p.s., spolek NESEHNUTÍ

Jde o skupinu subjektů, které spojuje zájem o uprchlíky, ale velmi se liší např. už předmětem své činnosti a pak také metodami a prostředky, které využívají k této pomoci. Většina z nich není zaměřena výlučně na pomoc uprchlíkům a migrantů, ale zabývá se i jinými činnostmi. Jako organizace zaměřená výlučně na pomoc Ukrajincům se prezentuje jedině Kalyna – komunitní uprchlické centrum v Pardubicích, která vznikla právě v reakci na válečný konflikt na Ukrajině.

---

²³ *Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty.* [online] [cit. 2023-11-20]. Dostupné z: <https://migracnikonsorcium.cz/cs/>

Při bližším zkoumání činnosti Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty, z.s., je patrné, že přes velkou snahu a i velmi dobré personální obsazení se tato zastřešující organizace potýká s mnohými problémy. Spočívají hlavně v tom, že z právního hlediska je spolkem, který sdružuje 20 mnohdy nesourodých entit, např. Doktor Čechov – spolek lékařů se zahraničním vzděláním je spíše profesní organizací a spolek Nesehnutí je spíše organizací ekologickou.

V České republice je zaregistrováno mnoho subjektů, většinou mají právní postavení spolků, které se prezentují, jako zástupci ukrajinské diaspory. Pod názvem Ukrajinské organizace v České republice je na svých webových stránkách²⁴ prezentuje velvyslanectví Ukrajiny v České republice. Jak jsem zjistila činnost těchto spolků je spíše formální nebo až na výjimky nevyvíjejí žádnou činnost. Některé z těchto spolků např. Ukrajinský národní dům z.s., RUTA z.s. nebo Ukrajinský odborový svaz sice mají uvedeny v adresáři webové stránky, avšak jsou nefunkční nebo neexistují. Činnost ukrajinských spolků v ČR je poměrně nevelkého rozsahu. Výjimkou je Ukrajinská iniciativa v České republice, z.s., která i v roce 2023 pořádala Dny ukrajinské kultury v ČR, kde si příslušníci ukrajinské komunity připomněli den nezávislosti Ukrajiny, který se slaví 24.8., jako připomínka vyhlášení nezávislosti Ukrajiny v roce 1991. Dne 24. srpna 1991 přijal Nejvyšší sovět deklaraci nezávislosti Ukrajiny, jejímž autorem byl Levko Lukjanenko (1928-2018). Na tomto právním dokumentu je zajímavé, že jej Lukjanenko napsal asi za 90 minut ve stejný den, kdy jej tehdejší Nejvyšší sovět Ukrajinské SSSR schválil. Druhým aktivním ukrajinským spolkem, je Sdružení Ukrajinců a příznivců Ukrajiny, z.s. Tento spolek pořádá především kulturní akce zejména koncerty ukrajinské hudby.

Dne 5. října 2023 se zástupci více jak 20 místních nevládních organizací a také zástupci agentur OSN zúčastnili semináře, na kterém byly reflektovány poznatky o zapojení uprchlíků do rozhodování o poskytované humanitární pomoci. Bylo diskutováno, že uprchlická komunita pociťuje nedostatek možností prezentovat své priority a navrhopvat způsoby řešení jejich situace. Prostředníkem by se mohly stát právě nevládní organizace za předpokladu, že naváží spolupráci s uprchlickými organizacemi.²⁵ Otázkou je, na jakém

---

²⁴ *Ukrajinské organizace v České republice.* [online]. [cit. 2023-12-01] Dostupné z: <https://czechia.mfa.gov.ua/cs/partnership/361-ukrajinci-v-kehiji/ukrajinske-organizace-v-ceske-republice>

²⁵ *Kulatý stůl se zástupci vlády a agenturami OSN poukázal na priority pro rok 2024.* [online]. [cit. 2023-11-11] Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/13767-kulaty-stul-se-zastupci-vlady-a-agenturami-osn-poukazal-na-priority-pro-rok-2024.html>

principu jsou organizovány uprchlické organizace a zda prezentují názory opravdu relevantní skupiny lidí.

Je patrné, že ukrajinští uprchlíci se do života těchto organizací příliš nezapojují. V těchto spolcích jsou aktivní buď potomci ukrajinských emigrantů z doby po 1. světové válce nebo Ukrajinci, kteří do ČR přišli v 90. letech 20. století. Nelze jednoznačně říci, proč se o akce kulturního charakteru, které by v české společnosti měly zlepšovat povědomí o Ukrajině a Ukrajincích, konají bez většího zájmu uprchlíků, kteří do ČR migrovali v posledních 2 letech.

V porovnání s národnostními menšinami, které jsou svým početně slabší, než je ukrajinská menšina, je aktivita příslušníků ukrajinské menšiny v ČR mnohem méně znatelná. Nepodařilo se mi zjistit, zda důvodem je skutečnost, že noví migranti mají existenční starosti a na kulturu či prezentaci své příslušnosti k ukrajinské národnosti jim nezbývá čas. Důvodem může být i to, že svůj pobyt zde považují za dočasný.

14. Ukrajinské velvyslanectví v ČR a jeho vztah k uprchlíkům

Informace o vztahu velvyslanectví Ukrajiny k uprchlíkům je poměrně obtížné získat. Ukrajínští uprchlíci o tomto vztahu příliš nehovoří. Webové stránky velvyslanectví obsahují jen povšechné informace, které mohou ukrajínští uprchlíci získat i na webových stránkách MV ČR případně MPSV ČR. Případně jsou na webových stránkách odkazy na české webové stránky zbývající se problematikou ukrajinských uprchlíků. Konzulární oddělení velvyslanectví Ukrajiny pak nabízí pouze řešení státoobčanských a matričních záležitostí.²⁶

Velvyslancem Ukrajiny v ČR byl v letech 2017-2022 Jevhen Perebyjnis, který byl po svém odvolání z tohoto postu jmenován náměstkem ministra zahraničních věcí Ukrajiny. Vzhledem k tomu, že byl odvolán 29.7.2022 je poněkud zvláštní, že Ukrajina nechává toto místo neobsazené a úřad vede chargé d' affaires ad interim Vitalij Usatyj. Tato skutečnost byla údajně zmíněna i při jednání ukrajinského prezidenta Volodymyra Zelenského v Praze dne 7.7.2023, avšak bez náležité odezvy.

Teprve dne 26.11.2023 Jevhen Perebyjnis řekl v otázkách Václava Moravce, že on sám celé situace velice lituje a také sdělil, že velvyslanec je již vybrán, ale není jasné, kdy se bude moci úřadu ujmout.

Je zajisté pochopitelné, že by bylo složité, aby na ukrajinské velvyslanectví docházeli tisíce migrantů s žádostmi o konkrétní pomoc ve složité životní situaci. Nicméně od odchodu velvyslance Perebyjnise Velvyslanectví Ukrajiny v ČR problematiku uprchlíků s českými orgány nijak neprojednává a dokonce už nevyjadřuje ani oficiální poděkování České republice.

V uvedených Otázkách Václava Moravce však Perebyjnis opakovaně prezentoval oficiální stanovisko Ukrajiny, dle kterého by po porážce Ukrajiny mohlo Rusko pokračovat ve výbojích na západ. Vztah současných ukrajinských migrantů k ukrajinským vládním strukturám a tím i k velvyslanectví Ukrajiny v ČR je poněkud ambivalentní. Zpravidla se na něj neobracejí s žádostmi o pomoc a naopak velvyslanectví pro uprchlíky nedělá žádné speciální akce a nijak jim nepomáhá. Z dostupných materiálů je patrné, že ani při jednáních s představiteli vlády ČR se o ukrajinských migrantech v ČR nejedná.

---

²⁶ *Velvyslanectví Ukrajiny v ČR*. [online]. [cit. 2023-12-08] Dostupné z: <https://czechia.mfa.gov.ua/cs>

Na nezaujatého pozorovatele to působí dojmem, že ukrajinský režim považuje migraci vlastního obyvatelstva za osobní věc každého jednotlivce, za projev toho, že tito lidé mají možnost svobody pohybu (cestování) a mohou se rozhodnout, kde budou žít.

15. Vybrané aktivity církví a náboženských společností pro ukrajinské uprchlíky

Na Ukrajině je nižší religiozita obyvatel, než připadá nezúčastněnému pozorovateli pravoslavných či řeckokatolických bohoslužeb konaných na našem území. Zatímco pravoslavné a řeckokatolické chrámy v Praze jsou plné praktikujících věřících, na Ukrajině se podle výzkumu Razunkovova ústavu (roku 2006) hlásí k praktikování náboženské víry 38 % obyvatelstva. Podle sčítání obyvatelstva v roce 2018 se však jako osoby bez vyznání označilo jen 11 % obyvatelstva a 1 % obyvatel se označilo za pohany. Je tedy patrné, že církev má velký vliv a to i politický. Ze srovnání uvedených dvou výzkumů, které dělí 12 let nelze usuzovat na to, že by se během tohoto období tak zvýšila religiozita ukrajinského obyvatelstva. Spíše to svědčí o tom, že matrikovou příslušnost k nějaké církvi považují Ukrajinci za důležitou. Náboženské obřady však pravidelně praktikuje jen menšina z nich.

Ukrajínští běženci v ČR materiální pomoc od církve zpravidla neočekávají. Podle dostupných pramenů usuzují, že na rozdíl od mylně rozšířeného názoru českého obyvatelstva, že jednou z hlavních úloh církve je poskytování charity, jsou Ukrajinci vychováni v názoru, že povinností a hlavním úkolem církve je šíření konkrétního náboženství. S tím pak souvisí i výkon náboženských obřadů. Na Ukrajině jsou nejrozšířenějšími křesťanskými náboženskými směry pravoslaví a katolicismus, ten ovšem zpravidla východního ritu. Ukrajínští uprchlíci, pokud jsou z domova tak navyklí, samozřejmě navštěvují v poměrně velkém počtu pravoslavné nebo řeckokatolické bohoslužby. Málokdy se však obracejí na duchovní s žádostí o materiální pomoc, neboť takovéto žádosti nejsou na Ukrajině obvyklé. I přes tuto skutečnost faráři těchto dvou církví, kteří jsou často ukrajinského původu, pomoc ukrajinským uprchlíkům sami nabízeli, případně se na pomoci svou činností podíleli. Jde totiž mnohdy o duchovní, kteří do ČR přišli z Ukrajiny, případně se jedná o potomky Ukrajinců.

Pravoslavná církev v ČR žádnou organizaci poskytující charitu nezaložila. V pomoci Ukrajincům se však velmi angažovaly Husitská diakonie a Charita České republiky, což jsou organizace zřízené Církví československou husitskou a Českou biskupskou konferencí, která reprezentuje Římskokatolickou církev. Charita Česká republika zajistila ubytování ukrajinským rodinám, jejichž děti se podrobují onkologické léčbě ve FN Motol.

Příchozím uprchlíkům pomáhá od vypuknutí konfliktu na Ukrajině také Diakonie ČCE. Především pro ženy a děti zajišťuje sociálně-aktivizační služby, služby psychologa v ukrajinském jazyce, výuku českého jazyka či pomoc při hledání práce. Některé uprchlice

zaměstnává uvnitř organizace v pomáhajících profesích. Humanitární podporou pomáhá také přímo na Ukrajině prostřednictvím lokálních partnerských organizací, které rozvážejí jídlo a další nutnou materiální pomoc. Pomáhají i přesouvat obyvatele (především opuštěné a osiřelé děti) z válkou zasažených oblastí.

Velmi aktivní v pomoci ukrajinským uprchlíkům je pak také Armáda spásy, která má aktuálně 3 projekty pro ukrajinské uprchlíky. Armáda spásy v České republice působí především ve větších městech. Dva projekty realizuje v Praze a jeden v Moravskoslezském kraji.

Poslední ucelený přehled pomoci jednotlivých církví, nebo jimi zřízených organizací ukrajinským uprchlíkům byl zveřejněn po jednání Ekumenické rady církví 8.11.2022. Z přehledu²⁷ vyplývá, že s určitou pravidelností se pomoci ukrajinským uprchlíkům v ČR věnovalo 8 církví, resp. jimi zřízených právnických osob. Dvě církve pak pomáhaly přímo na Ukrajině. Kromě uvedených projektů se Armáda spásy zaměřuje na pomoc romským uprchlíkům z Ukrajiny. Apoštolská církev se podílela na evakuaci a zajištění ubytování a péče pro 50 většinou invalidních seniorů z Donbasu. Českobratrská církev evangelická poskytla celkem ve 130 sborech zázemí pro více než 2000 uprchlíků zejména v Brně se jejich dobrovolníci věnovali výuce českého jazyka pro cca 500 studentů.

Humanitární organizace ADRA o.p.s., která byla založena Církví adventistů sedmého dne, se zaměřuje především na pomoc v zasažených oblastech na Ukrajině. Pomoc uprchlíkům na území České republiky poskytovala i na počátku uprchlické krize spojené s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině.

---

²⁷ *České církve jednaly o pomoci Ukrajině.* [online]. [cit. 2023-12-01] Dostupné z: <https://e-cirkev.cz/aktuality/ceske-cirkve-jednaly-o-pomoci-ukrajine/>

Závěr

Ozbrojený konflikt na Ukrajině nevznikl zcela nečekaně přesto, jak vyplývá z této bakalářské práce, na něj nebyly příslušné orgány České republiky připraveny. Zejména zpočátku uprchlické krize se situace řešila mnohdy nahodile a chvatně. Politické hledisko bylo upřednostňováno před hlediskem odborným a bohužel česká veřejnost nebyla vždy o opatřeních informována v adekvátním rozsahu, jak to u podobných uprchlických krizí bývá. Mezi uprchlíky byli i lidé, kteří přicházeli do České republiky z ekonomických důvodů.

Materiály pro bakalářskou práci jsem začala shromažďovat na konci letního semestru akademického roku 2021/2022 a měla jsem proto možnost sledovat změnu nálad v české společnosti, která se projevovala i ve vztahu k ukrajinským uprchlíkům. V současné době se prodlužování různých dobrodiní pro ukrajinské uprchlíky děje poněkud nestandardním způsobem s dobou platnosti až do roku 2025, což evokuje ve veřejnosti představu, že konflikt bude trvat ještě nejméně dva roky. Ukrajínští uprchlíci se tak stávají obětí neschopnosti vlády ČR předložit vizi, jak dál řešit tuto stále aktuální problematiku.

K dispozici jsem měla nejrůznější materiály od ústředních orgánů státní správy (MV, MPSV) i neziskových organizací, které lze označit za specializované na problematiku uprchlictví. I když je pochopitelné, že je obtížné v této věci stanovit nějaký plánovitý postup, postrádala jsem i v těchto materiálech jakýkoliv výhled do budoucna. Myslím, že je to do značné míry způsobené tím, že s výjimkou příchodu jihoslovanských migrantů před zhruba třiceti lety nebývá Česká republika cílovou zemí imigrantů. Uprchlíci z Asie či Afriky se v ČR zpravidla dlouho nezdržují. Je pro ně pouze tranzitní zemí.

Pomáhat řešit situaci uprchlíků se zejména v roce 2022 snažil leckdo. Výsledek však nebyl vždy uspokojivý. Ukrajínští uprchlíci tuto skutečnost nechtějí příliš zdůrazňovat. I u mnoha z nich je patrná určitá nejistota, někdy i obava z budoucna. Velmi specifická na celé věci je i ta skutečnost, že mnoho uprchlíků jezdí navštívit příbuzné do země, kde nemohou z obavy o vlastní bezpečnost či pro ztrátu majetku trvale žít.

Rozhovory s ukrajinskými uprchlíky mi ukázaly, že ani oni většinou nemají o své budoucnosti zcela jasnou představu bez ohledu na jejich věk. Lze jen doufat, že do budoucna na základě získaných zkušeností státní orgány vypracují funkční metodiku, jak s uprchlíky pracovat. Je samozřejmé, že uprchlická vlna není žádoucím jevem a neměl by to být jev obvyklý, ale státní orgány by na něj měly být připraveny.

V době dokončování této bakalářské práce se v médiích objevily zprávy, že Ruská federace plánuje v nejbližší době obsadit celou Doněckou a Luhanskou oblast. Nejpozději v letech 2025 nebo 2026 plánuje územní zisky v Záporožské a Charkovské oblasti.²⁸ Rusko také údajně počítá, že do roku 2026 vojensky obsadí tu část ukrajinského území, kterou bude chtít trvale připojit k vlastnímu území. Očekává totiž slábnoucí podporu Ukrajiny zejména ze strany USA.

Lze doufat, že se politická situace stabilizuje natolik, že ti uprchlíci, kteří se budou chtít vrátit na Ukrajinu, tak budou moci v dohledné době učinit a ti, kteří zde budou chtít trvale zůstat, tak budou moci udělat v režimu běžné imigrační legislativy na základě vlastního svobodného rozhodnutí.

---

²⁸ *Putin plánuje do konce roku 2026 dobýt Charkov a Dnipro.* [online]. [cit. 2023-12-16] Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/valka-na-ukrajine-putin-planuje-do-konce-roku-2026-dobyt-charkov-a-dnipro-40454498>

Zdroje

Literatura

BAUMAN, Zygmunt. *Cizinci před branami*. První vydání. V Olomouci: Broken Books, 2017. 94 str. ISBN 978-80-906307-2-7

BOJKO, Oleksandr, GONĚC, Vladimír. *Nejnovější dějiny Ukrajiny*. První vydání. Nové obzory (Jota). Brno: Jota, 1997. 272 str. ISBN 80-721-7031-7

DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* První vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studie (Sociologické nakladatelství). 208 str. ISBN 978-80-7419-039-1

DUMMETT, Michael. *O přistěhovalectví a uprchlících*. První vydání. Dnešní svět. Praha: Filosofia, 2016. 194 str. ISBN 978-80-7007-462-6

FORRÓ, Tomáš. *Donbas: reportáž z ukrajinského konfliktu*. První vydání. V Praze: Paseka, 2020. 416 str. ISBN 978-80-7637-048-7

HONUSKOVÁ, Věra, ed. a kol. *Dnes migranti - zítra uprchlíci?: postavení migrantů, kteří potřebují ochranu, v mezinárodním právu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014. Studie z lidských práv: Studies in human rights; č. 8. 196 str. ISBN 978_80-87975-23-7

KOROTYČ, Irina. *Ukrajina na dosah: kronika války v mozaice lidských příběhů*. První vydání. V Brně: CPress, 2022. 184 str. ISBN 978-80-264-4372-8

MOKRYK, Radomyr, PADEVĚT, Jiří. *Hovory o Ukrajině*. První vydání. Praha: Academia, 2023. 190 str. ISBN 978-80-200-3436-6

PFALLER-ROTT, Monika, ed., KÁLLAY, Andrej, ed. a BÓHLER, Doris, ed.,. *Social work with migrants and refugees*. First edition. Ostrava: University of Ostrava, 2019. ERIS monographs; volume V. 237 str. ISBN 978-80-7599-077-8

RYCHLÍK, Jan, ZILYNSKYJ, Bohdan, MAGOCSI, Paul R. *Dějiny Ukrajiny*. Druhé vydání. Praha: NLN, 2022. Dějiny států. 527 str. ISBN 978-80-7422-849-0

Internetové zdroje

Bývalí politici a signatáři Charty 77 vyzvali Zemana k abdikaci. [online] [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/byvali-politici-a-signatari-charty-77-vyzvali-zemana-k-abdikaci/2169938>.

Česká vojenská pomoc bojující Ukrajině patří k těm nejvýznamnějším. [online] [cit. 2023-11-27] Dostupné z: <https://www.cevroarena.cz/post/%C4%8Desk%C3%A1-vojensk%C3%A1-pomoc-bojuj%C3%ADc%C3%AD-ukrajin%C4%9B-pat%C5%99%C3%AD-k-t%C4%9Bm-nejv%C3%BDznamn%C4%9Bj%C5%A1%C3%ADm>

České církve jednaly o pomoci Ukrajině. [online]. [cit. 2023-12-01] Dostupné z: <https://e-cirkev.cz/aktuality/ceske-cirkve-jednaly-o-pomoci-ukrajine/>

Dvojí pohled: Může Ukrajina vyhrát válku? [online]. [cit. 2023-12-10] Dostupné z: <https://www.denik.cz/komentare/komentar-ukrajina-rusko-valka.html>

Euforie z pomoci Ukrajině vyprchala. [online]. [cit. 2023-12-04] Dostupné z: <https://www.tydenikhrot.cz/clanek/euforie-z-pomoci-ukrajine-vyprchala-misto-miliard-od-darcu-ted-neziskovky-museji-spolehat-na-stat-nebo-osn>

Informace pro ukrajinské občany na území ČR. [online]. [cit. 2023-11-05] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-obcany-ukrajiny.aspx>

Integrace ukrajinských uprchlíků. [online]. [cit. 2023-11-30] Dostupné z: <https://www.paqresearch.cz/post/integrace-ukrajinskych-uprchliku-rok-pote>

Konsorciium nevládních organizací pracujících s migranty. [online] [cit. 2023-11-20]. Dostupné z: <https://migracnikonsorciium.cz/cs/>

Kulatý stůl se zástupci vlády a agenturami OSN poukázal na priority pro rok 2024. [online]. [cit. 2023-11-11] Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/13767-kulaty-stul-se-zastupci-vlady-a-agenturami-osn-poukazal-na-priority-pro-rok-2024.html>

Národní koordinátorka pro integraci válečných uprchlíků. [online]. [cit. 2023-11-08] Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/media-centrum/aktualne/narodni-koordinatorkou-pro-integraci-valecných-uprchliku-bude-klara-simackova-laurencikova--chce-posilit-spolupraci-s-regiony-a-mezioborovy-pristup-203063/>

Naši Ukrajinci [online]. [cit. 2023-11-19]. Dostupné z: <https://www.nasiukrajinci.cz/cs>

Práci v Česku už mají dvě třetiny uprchlíků. Většina stále pracuje pod kvalifikací [online]. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.paqresearch.cz/post/uprchlici-posun-jazyk-prace-bydleni>

Projev prezidenta Putina 24. února 2022. [online]. [cit. 2023-10-19] Dostupné z: <https://kob-forum.eu/2022/02/24/projev-prezidenta-putina-24-unora-2022/>

Přes 20 let v Česku. Jak zapomínají uprchlíci z Jugoslávie na minulost [online]. [cit. 2023-11-28] Dostupné z: <https://www.euro.cz/clanky/pres-20-let-v-cesku-jak-vzpominaji-uprchlici-z-jugoslavie-na-minulost-1299423/>

Putin plánuje do konce roku 2026 dobýt Charkov a Dnipro. [online]. [cit. 2023-12-16] Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/valka-na-ukrajine-putin-planuje-do-konce-roku-2026-dobyt-charkov-a-dnipro-40454498>

Registrovaný počet uprchlíků z Ukrajiny v zemích světa. [online]. [cit. 2023-12-02] Dostupné z: <https://migracnikonsorcium.cz/cs/data-statistiky-a-analyzy/uprchlici-z-ukrajiny-v-datech/>

SHESTAK, Khrystyna, *Aktuálne spoločensko-ekonomické dosahy nútenej migrácie na medzinárodný marketingový manažment firiem*, [online]. Bratislava, 2023. [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioFormChildI2NP8&sid=E4E659F3575B0C5BC10D796CCD36&seo=CRZP-detail-kniha> Diplomová práce. Ekonomická univerzita v Bratislavě, OF KMO OF. Vedoucí práce doc., Ing. Otilie Zrkóciová, PhD. 66 str.

Společný postoj rady 2008/944/SZBP [online]. [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008E0944:CS:HTML>

Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnání uprchlické vlny z Ukrajiny [online]. [cit. 2023-11-30] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/stanoveni-strategickych-priorit-vlady-pdf>

Ukrajina nemá důvod to oznámit, ale její protiútok skončil a neuspěl [online]. [cit. 2023-11-13] Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-ukrutny-putin-ukrajina-to-nemuze-priznat-ale-protiutok-je-neuspesny-239565>

Ukrajina: stručné informace o nejdůležitějším vývoji v oblasti migrace. [online]. [cit. 2023-11-21]. Dostupné z: <https://www.emncz.eu/ukrajina-strucne-informace-o-nejdulezitejsim-vyvoji-v-oblasti-migrace/>

Ukrajinské organizace v České republice. [online]. [cit. 2023-12-01] Dostupné z: <https://czechia.mfa.gov.ua/cs/partnership/361-ukrajinci-v-chehiji/ukrajinske-organizace-v-ceske-republice>

Uprchlíci v datech [online]. [cit. 2023-11-10] Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-uprchlici-v-datech-podivejte-se-kolik-lidi-naslo-azyl-ve-vasi-obci-193127>

Uprchlíci z Ukrajiny si těžko hledají ubytování. [online]. [cit. 2023-10-30] Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/ukrajinci-uprchlici-migrace-cr.A230718_105903_In_domov_hud

Velvyslanectví Ukrajiny v ČR. [online]. [cit. 2023-12-08] Dostupné z: <https://czechia.mfa.gov.ua/cs>

Více než polovina Ukrajinců v Česku už čelila agresi, zjistil průzkum. [online]. [cit. 2023-11-29] Dostupné z: https://www.novinky.cz/clanek/domaci-vice-nez-polovina-ukrajincu-v-cesku-uz-celila-agresi-zjistil-pruzkum-40444704#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=novinky.sznhp.box&source=hp&seq_no=4&utm_campaign=&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz

Vláda schválila další pomoc Ukrajině. [online]. [cit. 2023-10-17] Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/rakusan-jednani-vlady-pomoc-ukrajine_2203161502_elev

Výrok Viktora Orbána. [online]. [cit. 2023-12-14] Dostupné z: <https://echo24.cz/a/HAvnC/zpravy-svet-neplni-podminky-nema-smysl-o-tom-jednat-orban-summit-eu-ukrajina>

Výzkumná zpráva projektu „Informační setkání pro uprchlíky z Ukrajiny. [online]. [cit. 2023-11-21] Dostupné z: http://geomigrace.cz/wp-content/uploads/2023/03/Vyzkumna_zprava_uprchlici-z-Ukrajiny_2023.pdf

Právní předpisy

zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců

zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace

zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace

zákon č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace

zákon č.262/2006 Sb., zákoník práce